

bardement buiten kantooruren even effectief zou zijn als een bombardement tijdens die uren, immers: de stalen kasten waarin zich de ontvangstbewijzen-persoonsbewijs bevonden, bleven steeds op dezelfde plaats staan. Of dit rapport Londen tijdig bereikt heeft, weten wij niet. In elk geval hadden het Bureau Inlichtingen en het Bureau Bijzondere Opdrachten in april voldoende aanleiding om een vraagteken te zetten achter de passage uit d' Aulnis' telegram van medio december '43 waarin deze gesproken had van 'een rijksinspectie, bemand door NSB-leden van het Nederlandse bevolkingsregister', want begin januari '44 had een Engelandvaarder, P. J. Koene, aan het hoofd van het Bureau Inlichtingen op diens verzoek doen weten dat, voorzover Koene bekend, van de honderdnegentig personen die ter rijksinspectie werkten, 'slechts vijf NSB'er' waren.¹

Waarom dan toch de aanval tijdens werkuren?

Die beslissing werd genomen omdat men meende dat het er in de eerste plaats op aankwam, zoveel mogelijk ontvangstbewijzen-persoonsbewijs door brand te vernietigen. Men vreesde dat men dat doel niet zou bereiken als die kaarten zich in de stalen kaartenbakken bevonden, en ging er van uit dat juist tijdens de werkuren talloze kaartenbakken open zouden zijn en misschien wel duizenden kaarten op werktafels zouden liggen. Men voorzag dat de aanval ook aan 'goede' ambtenaren het leven zou kunnen kosten – men was er zeker van dat men er de levens van veel méér onderduikers door zou beschermen.

Door het bombardement kwamen negen-en-vijftig ambtenaren om het leven, onder hen verscheidenen die sinds vele maanden weinig anders deden dan pb's 'rondzetten'. Eén die omkwam was de LO-medewerker die het bovenbedoeld rapport voor de landelijke leiding der Knokploegen opgesteld had. 'Wij zijn', schreef het illegale blad *Je Maintiendrai*, 'wel geneigd ons af te vragen of er niet een ander tijdstip gekozen had kunnen worden.'²

★

Als gevolg van het op zichzelf nagenoeg perfect uitgevoerd bombardement lagen de collecties van de rijksinspectie goeddeels onder het puin. Rauter gelastte dat het opruimingswerk onmiddellijk ter hand genomen werd,

¹ Brief, 5 januari 1944, van P. J. Koene aan het Bureau Inlichtingen (Doc I-1045, b-3). ² *Je Maintiendrai*, 56 (eind april 1944), p. 6.